

Metinė veiklos ataskaita: 2015 m. balandis – 2016 m. kovas

KGK narių skaičius: 26.

Samdomų darbuotojų skaičius - 6, iš kurių 2 dirbantys pilnu etatu ir 4 - ne pilnu etatu.

1. Paslaugų prieinamumo pažeidžiamosioms grupėms advokacija

- Dėl ŽIV/AIDS ir LPI profilaktikos ir kontrolės 2015-2019 metų programos bei 2015-2017 m. priemonių plano tobulinimo: Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) toliau konsultavosi su KGG, įvyko pasitarimas su dar keliomis nevyriausybinėmis organizacijomis, pateikti sukonkretinti siūlymai planui, į keletą iš jų atsižvelgta. KGG atstovė J.Poškevičiūtė tapo šio plano koordinacinio komiteto nare.
- Farmakoterapija metadonu (FM) laisvės atėmimo vietose (LAV):
  - Po susitikimo su Teisingumo ministerijos (TM) viceministru P. Griciūnu, palaikomas dialogas susitikimais ir telefonu su Kalėjų departamento (KD) direktore Ž. Mikėnaite, kuri, KGG iniciatyva, dalyvavo „Eurazijos žalos mažinimo tinklo“ (EHRN) organizuojamoje regioninėje konferencijoje “Kelias į sėkmę“ Tbilisyje 2015 m. rugsėjo pabaigoje-spalio pradžioje. Renginyje KGG aktyviai įtraukė KD atstovę į dialogą su tarptautine bendruomene ir narkotikus vartojančių asmenų bendruomenėmis.
  - Po 2015 m. pradžioje vykusio susitikimo su Seimo vicepirmininku A. Sysu dėl žalos mažinimo (ŽM) ir FM laisvės atėmimo vietose, palaikomas tolimesnis dialogas.
  - Inicijuota LRT laida „Teisė žinoti“ farmakoterapijos metadonu laisvės atėmimo vietose tematika; laidoje dalyvavo ir Teisingumo ministras J. Bernatonis.
  - 2015 m. lapkričio 16 d., konsultuojantis su KD, pateiktas raštas TM su prašymu užtikrinti farmakoterapiją metadonu LAV. Rezultatas: gautas teigiamas atsakymas (skirtas KD, kopija - KGG), kuriame išdėstyti argumentai, kodėl reikia taikyti minėtą gydymą, pavesta KD užtikrinti medikamento laikymą bei išdavimą LAV, bet pageidaujama, kad pats medikamentas būtų tiekiamas iš ne iš KD lėšų, kaip tai yra organizuojant gydymą policijos areštinėse.
  - Toliau vykdomas dialogas su KD, SAM ir kitomis institucijomis dėl FM finansavimo LAV užtikrinimo finansuojant ne iš KD lėšų, tačiau nuo 2016 m. pasikeitus farmakoterapijos finansavimo tvarkai (nuo 2016 m. FM finansuojama iš PSDF lėšų) tai tampa problematiška.
  - Susitarta su EHRN dėl pažintinio KD ir TM atstovų delegacijos vizito į Estiją, papildomai finansuojant EHRN lėšomis; pradėti organizavimo darbai.
  - Įvyko 2 teismo posėdžiai strateginėje byloje dėl žalos atlyginimo piliečiui KB, nutraukus farmakoterapiją metadonu LAV.
- Žemo slenksčio kabinetų (ŽSK) ir FM paslaugų prieinamumo plėtra ir biudžetinė advokacija:
  - 2015 m. birželio 30 d. Vilniuje, kartu su VU medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos institutu, bendradarbiaujančiu su PSO narkotikų žalos mažinimo centru, surengta šviečiamoji

konferencija „Žalos mažinimas: sveikatos ir socialinės paslaugos narkotikų vartotojams“, skirta savivaldybių gydytojams ir visuomenės sveikatos specialistams.

- Pabaigta mokslinė studija „Žalos mažinimo paslaugų kaštų vertinimas“:
  - a) parengtos ir keletą kartų valdžios institucijoms pristatytos 5-erių metų ŽM plėtros rekomendacijos dėl aprėpties didinimo ir finansų poreikio;
  - b) studijos santrauka pateikta Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu (NTAKD) metinei ataskaitai;
  - c) parengtos santraukos rusų bei anglų kalbomis;
  - d) remiantis studija, parengtas KGG advokacijos planas vieneriems metams dėl ŽSK ir FM plėtros.
- Rengiantis EHRN organizuotai Tbilisio konferencijai „Kelias į sėkmę“:
  - a) remiantis KGG rekomendacijomis, suformuota Lietuvos delegacija;
  - b) aktyviai dalyvauta rengiant sveikatos apsaugos ministrės R. Šalaševičiūtės pasisakymą konferencijoje;
  - c) surengtas pozicijos derinimo susitikimas tarp valdžios įstaigų ir KGG.
- Parengtas ŽSK finansavimo iš nacionalinio ir savivaldybių biudžetų šaltinių žemėlapis.
- Mažiausiai 3 kartus susitikta bei telefonu ir el. paštu bendrauta su SAM ES finansavimo skyriumi struktūrinių fondų ŽSK ir FM plėtros infrastruktūrai finansuoti plano įgyvendinimo klausimais. 2016 m. sausį raštu kreiptasi į SAM dėl situacijos išaiškinimo.
- NTAKD, KGG prašymu, rugsėjo 7 d. inicijavo susitikimą su SAM, kuriame pristatyti ir aptarti reikalingi ŽSK tvarkos aprašo pakeitimai bei KGG siūlymai dėl šių paslaugų plėtros. Lapkritį SAMui raštu pateikti konkretūs siūlymai ŽSK tvarkos aprašui koreguoti. Siekta papildomo posėdžio šiuo klausimu, išplečiant dialogą apie prastą esamą ŽSK situaciją. Kovo 4 d. SAM surengtame posėdyje siūlomus pakeitimus pavyko tik trumpai aptarti, svarbiausias posėdžio klausimas buvo naloksono dalinimas, dėl kurio ribojimo KGG taip pat išreiškė savo poziciją.
- Buvo siekama advokacijos plane užsibrėžto tikslo dirbti kartu su 3-jų savivaldybių motyvacija, imantis ŽM paslaugų plėtros:
  - išnagrinėta Jonavos, Jurbarko ir Švenčionių savivaldybių situacija; spalio 6 d., 19 d. ir lapkričio 6 d. G. Duoblys susitiko su jų politikais pirminiams pokalbiams;
  - vasario 23 d., vasario 26 d. ir kovo 9 d. surengtos apskrito stalo diskusijos su šių 3-ų savivaldybių sprendimų priėmėjais, motyvuojant įsteigti ŽM paslaugas; renginiuose dalyvavo pranešėjai iš VPLC ir NTAKD. Rezultatas: užmegztas dialogas dėl paslaugų diegimo.
- Darbas su Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA):
  - spalio 19 d. susitikta su LSA vadove R. Žakaitiene aptarti artėjančias ŽM infrastruktūros plėtros galimybes ir pasitelkti LSA kanalus motyvuojant savivaldą. Sutarta dėl konkrečių žingsnių.
  - lapkričio 24 d. sudalyvauta LSA tarybos posėdyje, kur KGG pristatė informaciją apie galimybes inicijuoti ŽSK ir FM paslaugas per Sveikatos netolygumų mažinimo planą ir ES struktūrinių lėšų investicijas.
- Reguliariai palaikytas dialogas su SAM atstovais dėl:
  - ES struktūrinių lėšų paskirstymo planų ŽSK ir FM plėtrai;

- SAM planuojamo apskrito stalo dėl ŽSK plėtros ir kokybės užtikrinimo (pateikti siūlymai ŽSK tvarkos aprašo keitimui) klausimų;
- sekama visuomenės sveikatos stiprinimo fondo nuostatų kūrimo eiga.
- Reguliariai palaikomas dialogas su NTAKD:
  - įvyko 3 susitikimai (spalio 12, lapkričio 17 ir 26 d.) su NTAKD atstovais dėl Narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programos, ŽSK ir FM plėtros, pasirengimo procesų Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos specialiosios sesijos narkotikų klausimais (UNGASS) renginiui, KGG bendradarbiavimo su NTAKD, Visuomenės sveikatos stiprinimo (“akcizų”) fondo klausimų;
  - pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su NTAKD;
  - išsiųstas raštas NTAKD (2015 m. gegužės mėn.), prašant inicijuoti susitikimą su SAM ŽSK paslaugų kokybės klausimams aptarti;
  - išsiųstas raštas NTAKD (2016 kovo mėn.) dėl informacijos apie Narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programą;
  - su grupe kitų NVO (inicijuojant KGG), po KGG organizuoto apskrito stalo gruodžio mėn., skirto suburti narkotikų politika besidominčias NVO, kreiptasi į NTAKD (2016 m. sausio mėn.) dėl NVO įtraukimo į UNGASS pasirengimą. Rezultatas: 2 NVO (įskaitant KGG) įtrauktos į oficialią Lietuvos delegaciją, vykšiančią į UNGASS.

2. Narkotikų politika ir narkotikų vartotojų kriminalizavimo mažinimo klausimai

- Po 2015 m. spalio 24-25 d. išvažiuojamojo KGG kriminalizacijos mažinimo seminaro, toliau formuota KGG pozicija ir argumentai. Šiuo tikslu suburta KGG vidinė darbo grupė.
- Lapkričio 24 d. SAM įkūrus darbo grupę dėl narkotinių medžiagų kiekių lentelės keitimo, KGG subūrė savo vidinę ekspertų grupę, kuri suformulavo galimus siūlymus dėl keturių medžiagų kiekių keitimo (nedidelių kiekių didinimo). Raštu (2016 m. kovo mėn.) kreiptasi į SAM su prašymu pristatyti KGG siūlymus ir argumentus.
- Vykstant su UNGASS susijusiems procesams, keliami ir Lietuvos narkotikų politikos bei NVO dalyvavimo joje klausimai:
  - L. Bliujienė dalyvavo Pilietinės visuomenės forumo narkotikų klausimais susirinkime Briuselyje spalio 5-6 d.
  - Gruodžio 16 d. surengtas NVO seminaras „Lietuva ir UNGASS: ar atsakingai formuojame ir įgyvendiname narkotikų politiką Lietuvoje?“
  - Raštu kreiptasi į NTAKD nuo seminare dalyvavusių NVO su prašymu įtraukti juos į narkotikų politikos klausimus, informuoti apie valstybės pasirengimą UNGASS. Rezultatas: dviejų NVO atstovai pakviesti dalyvauti Lietuvos delegacijoje UNGASS.
  - Vasario 29 d., į partnerius pritraukus Teisės institutą, KGG surengė seminarą valstybės įstaigų atstovams “Lietuva ir UNGASS: pasaulis sieks reformų narkotikų politikos srityje, o koku keliu pasuks Lietuva?”.
  - L. Bliujienė, rengiantis UNGASS, 2016 m. kovo 14-22 d. dalyvavo Vienoje vykusioje 59-tojoje Jungtinių Tautų Narkotinių medžiagų komisijos (CND) sesijoje. Rezultatas: į viešą NVO pasisakymą buvo įtrauktas teiginys dėl farmakoterapijos nebuvimo LAV.

3. ŽSK ir FM paslaugų prieinamumo advokacija ir narkotikų vartotojų bendruomenių stiprinimas

- Bendradarbiavimas su VšĮ „Resetas“ ir LPF „Rigra“: LPF „Rigra“ tapo EHRN vykdomos Regioninės programos „Žalos mažinimas veikia: finansuokite!“, finansuojamos Globalaus fondo (GF), antruoju paramos gavėju (pirmasis – VšĮ „Resetas“). Teikiama nuolatinė administracinė, finansinė ir kita įvairialypė pagalba šioms organizacijoms, ugdant naujus vartotojų darbo, administracinius, finansinius, projekto valdymo ir kitus įgūdžius, reikalingus narkotikų vartotojų bendruomenių mobilizavimui ir Regioninės programos įgyvendinimui.
- „Rigra“ kontaktavo su Jonavos ir Kauno švirkščiamųjų narkotikų vartotojų (ŠNV) bendruomene, o „Resetas“ – su Klaipėdos ir Jurbarko. Identifikuoti į advokacinę veiklą norintys įsitraukti asmenys.
- ŠNV mokymai:
  - kartu su EHRN, VšĮ „Resetas“ ir LPF „Rigra“ organizuoti dveji 3-ų dienų advokacijos mokymai (rugpjūčio 12-14 d. ir spalio 15-17 d.) ŠNV bendruomenėms ir jų aktyvistams. Sulaukta dalyvių iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Jonavos.
  - kartu su EHRN organizuoti 2-ų d. praktiniai video advokacijos mokymai (kovo 7-8 d.) VšĮ „Resetas“ ir LPF „Rigra“ aktyvistams. Rezultatas: LPF „Rigra“ sukūrė advokacinį filmuką.
- Organizuotas ŠNV atstovų dalyvavimas susitikimuose su SAM, trijų savivaldybių apskrityuose staluose, radijo laidoje, suteikta visokeriopa pagalba rengiantis susitikimui su TM dėl paslaugų prieinamumo ir kriminalizavimo mažinimo.

4. Teisinė pagalba narkotikų vartotojams / priklausomiems asmenims

- Teisinės konsultacijos: savanoriai teisininkai reguliariai teikia pirmines teisines konsultacijas (tiesiogines/netiesiogines) Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Suteikta 380 teisinių konsultacijų. Pagrindinė išliekanti konsultacijų tema – skolos antstoliams. Kitos konsultacijų temos - įvairūs civilinės teisės klausimai: skyrybos, vaikų išlaikymas, paveldėjimas.
- Surengti treji mokymai - motyvaciniai susitikimai savanoriams teisininkams.
- Išleisti 2 teisinės informacijos kišeniniai bukletai su priklausomybe susiduriantiems asmenims: „Pacientų teisės“ ir „Dažniausiai užduodami klausimai“.
- Advokacija dėl antstolių veiklos reglamentavimo: Seimo narė B. Vėsaitė Seimui pateikė KGG kartu su Nacionaliniu skurdo mažinimo tinklu pateiktus pasiūlytus įstatymų pakeitimo projektus. Rugsėjo pabaigoje Seimo teisės ir teisėtvarkos komitetas pateikė savo išvadas dėl pasiūlymų, jiems nepritarta.

5. „Advokacijos mokymų“ žmogaus teisių srityje projekto veiklos

- Atrinktos organizacijos ir surengti trys dviejų dienų advokacijos mokymo seminarai (rugsėjo 21-22 d., lapkričio 26-27 d., vasario 2-3 d.). Ypač geri dalyvių atsiliepimai apie antrąjį ir trečiąjį seminarus. Organizuota mokymuose dalyvaujančių organizacijų „mentorystė“ tarp seminarų. Šis darbas taip pat sustiprino ir KGG personalo žinias apie advokacijos teoriją ir praktiką bei KGG temų ir organizacijos matomumą tarp NVO.

- Parengta advokacijos internetinės svetainės koncepcija ir medžiaga: mokomieji tekstai, advokacijos įrankių aprašai, biblioteka, vizualizacijos (foto ir grafinių iliustracijų žmogaus teisių tema „bankas“, rengiamas ir savanorių, ir profesionalių fotografų pagalba). Planuojama, kad internetinė svetainė www.advokacija.lt pradės veikti 2016 m. pavasarį.

6. Tarptautinis ir nacionalinis bendradarbiavimas

- KGG tapo Correlation tinklo (European Network Social Inclusion & Health) nare.
- KGG tapo Europos Komisijos Pilietinio forumo narkotikų klausimais nare.
- Bendradarbiauta su Nacionaliniu skurdo mažinimo tinklu antstolių klausimais.
- Birželį surengtas ketvirtasis tinklaveikos susitikimas su kitomis nacionalinėmis NVO, dirbančiomis sveikatos ir socialinėje srityje (EEA-1 projektas).
- KGG dalyvavo susitikime su Globalaus fondo vadovu dėl fondo rėmimo strategijos planavimo bei įvairiuose EHRN projekto darbinuose seminaruose.
- Liepą J. Poškevičiūtė dalyvavo bendruomenių atstovų delegacijos prie Globalaus fondo valdybos ir EHRN inicijuotoje konsultacinėje sesijoje Moldovoje dėl pasiūlymų formulavimo rengiamai Globalaus fondo strategijai 2017 – 2021 metams.
- Didžiosios Britanijos ambasados kvietimu J. Poškevičiūtė skaitė pranešimą ambasados ir Lietuvos infektologų draugijos organizuotoje diskusijoje: „ŽIV ligos aktualijos: šiuolaikinė patirtis ir naujausios tendencijos“.
- KGG dalyvavo Europos Komisijos projekto Joint Action (HA-REACH) seminaruose.

7. Ryšiai su visuomene ir žiniasklaida

- Parengtos 49 žinutės ir naujienos apie KGG veiklą bei tematiką KGG internetinei svetainei ir Facebook paskyrai.
- Parengti 3 KGG naujienlaiškiai su vedamaisiais straipsniais.
- KGG atstovai dalyvavo 7-se „Žinių radijo“ laidose „Atviras pokalbis“.
- Inicijuota LRT TV laida „Teisė žinoti“ apie farmakoterapiją metodu LAV.
- Įvyko 2 pasisakymai kitose radijo laidose ir 1 pasisakymas - Info TV.
- Įvyko 1-a regioninės TV laida apie KGG organizuotą apskritą stalą Jonavos savivaldybėje.
- 11 KGG parengtų/inicijuotų straipsnių/naujienu nacionalinėje ir rajoninėje spaudoje (jie pasirodė 16-oje žiniasklaidos priemonių, kai kurie – pakartotinai).

8. KGG organizacinis stiprinimas

- Pabaigta KGG trijų metų strategija. Aptartas finansų tvarumo planas, bet konkrečios naujos finansavimo pritraukimo galimybės kol kas neidentifikuotos.
- Taryboje aptartas tikslinių naujų KGG narių pritraukimo klausimas, tačiau ši plėtra kol kas neįgyvendinta. Iš KGG išstojo trys ilgalaikiai nariai: Rita Krikščiukaitytė, NVO „Lietuvos pozityviųjų grupė“ ir VšĮ „Meikštų dvaras“.
- Ženkliai sustiprėjo KGG personalas advokacijos veikloms vykdyti.

- EEA NVO programos „Advokacijos pajėgumų stiprinimo projektas“, skirtas kitoms NVO, sustiprino ir KGG personalo advokacijos žinias bei gebėjimus:
  - KGG personalas taip pat dalyvavo KGG rengtuose mokymuose apie veiksmingos advokacijos planavimą ir vykdymą; sustiprėjo mažiau advokacijos patirties turinčių KGG personalo narių įgūdžiai;
  - išgryninta dekriminalizacijos tematika ir veiksmai;
  - dekriminalizacijos tematika buvo išsamiai pristatyta mažiausiai 15-kai žmogaus teisių srityje dirbančių NVO, stiprinant KGG matomumą ir galimus sąjungininkus.

9. OSF seminarų logistikos organizavimas

- Suteikta seminarų logistikos paslauga trims Open Society Fund (OSF) Visuomenės sveikatos programos seminarams.
- OSF sumažino seminarų skaičių 2015 metams. Tikėtina, kad 2016 m. KGG turės galimybę organizuoti tik apie 3-4-ų seminarų logistiką.